

QIZLARDA TASHQI JINSIY A'ZOLAR MIKROEKOLOGIYASINING YOSH XUSUSIYATLARI

N.M.Salayeva, D.B.Ro'zmetova, M.M.Olimova

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali,

Urganch, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: mikroekologiya, vulvovaginit, neonatal davr, esterogen, fagatsitoz, pubertat davr.

Maqolada qizlarda tashqi jinsiy a'zolar mikroekologiyasi yosh xususiyatlari to'g'risida batafsil berilgan. Tadqiqot o'tkazish davomida 40 nafar vulvovaginit bilan kasallangan turli yoshdagi qizlar o'rganildi. Tadqiqot natijasiga ko'ra qizlardagi vulvovaginit onasi gestatsiya davrida infitsirlanishga bog'liqligi aniqlandi.

МОЛОДЕЖНЫЕ ОСОБЕННОСТИ МИКРОЭКОЛОГИИ НАРУЖНЫХ ГЕНИТАЛИЙ У ДЕВОЧЕК

Н.М.Салаева, Д.Б.Рўзметова, М.М.Олимова

Ургенчский филиал Ташкентской медицинской академии,

Ургенч, Узбекистан

Ключевые слова: *микрoэкология, вульвовагинит, период новорожденности, эстрогены, фагоцитоз, период полового созревания.*

Резюме: *В статье подробно рассмотрены микрoэкология наружных половых органов у девочек, возрастные особенности. В ходе исследования было обследовано 40 девочек разного возраста с вульвовагинитом. По результатам исследований установлено, что вульвовагинит у девочек зависит от заражения матери во время беременности.*

YOUTH CHARACTERISTICS OF THE MICROECOLOGY OF THE EXTERNAL GENITALIA IN GIRLS

N.M. Salayeva, D.B. Ro'zmetova, M.M. Olimova

Urgench branch of the Tashkent Medical Academy,

Urgench, Uzbekistan

Key words: *microecology, vulvovaginitis, neonatal period, estrogen, phagocytosis, puberty period.*

Summary: *The article details the microecology of external genitalia in girls, age characteristics. During the research, 40 girls of different ages with vulvovaginitis were studied. According to the results of the research, it was found that vulvovaginitis in girls depends on infection of the mother during pregnancy.*

Kirish: Vaginaning mikroekologiyasi murakkab ko'p komponentli, gormonlarga bog'liq bo'lgan tizimdir. Uning holati tananing immun xususiyatlari bilan o'zaro bog'liq bo'lib, tuxumdonlarning funktsional holati, mahalliy immunitet, laktoflora konsentratsiyasi, vaginal tarkib pH darajasi bilan belgilanadi. (6,11,12).

Qizlarda jinsiy a'zolarining mikrobiotsenozi ko'p jihatdan ularning hayotining turli davrlarida jinsiy a'zolar mahalliy mikroflorasining xususiyatlarini aniqlaydigan morfofunktsional va topografik xususiyatlarga bog'liq.

Ma'lumki, qizning reproduktiv salomatligi intrauterin rivojlanish davrida qo'yiladi. Vaginal epiteliyning gistogenezi intrauterin hayotning 20-21 xaftaligida tugaydi. Xomilaning qin epiteliysi onaning estrogenlariga juda sezgir. Shunday qilib, agar homilada 20 haftagacha bo'lgan epiteliya qatlamining balandligi 10-15 qatlamdan iborat bo'lsa, 27-28 xaftada u allaqachon 40 qatlamdan iborat bo'ladi. Vaginal epiteliyning deskvamatsiyasi intrauterin rivojlanishning 7-8 oyligida kuzatiladi va tug'ilgandan keyin bir necha kun davom etadi [5,15,16].

Yangi tug'ilgan qizning tanasi onaning estrogen ta'sirida davom etadi. Jigarda parchalangan estrogenlar qizning tanasidan ikki-uch hafta ichida chiqariladi [1,3,13,14]. Tug'ilgandan so'ng darhol qin epiteliysi ko'p qatlamli, 30-

40 qatlamgacha. Onaning estrogenlari epiteliya hujayralarining rivojlanishi va keratinlanishini, ularda glikogenning to'planishini ta'minlaydi. Tug'ilgandan so'ng darhol qizning vaginasi qalin shilimshiq bilan to'ldiriladi va shuning uchun steril bo'ladi. Neonatal davrning 24 soatidan keyingina qinda laktobakteriyalar, bifido- va korinebakteriyalar, yagona kokkal flora (stafilokokklar, streptokokklar) topiladi [5]. Yangi tug'ilgan qizning qin muhitining kislota-ishqor muvozanati kislota tomoniga o'tadi (pH-4-4,5). Ushbu davrda yangi tug'ilgan chaqaloqlarda vaginal mikroflora reproduktiv yoshdagi sog'lom ayolning vaginal mikroflorasiga o'xshaydi. [5,15,16]. Ta'kidlanishicha, 2-3 haftagacha bo'lgan yangi tug'ilgan qizlarda vulvovaginitning aniq belgilari deyarli yo'q.

Estrogen darajasida sezilarli pasayish qiz tug'ilgandan keyin 10 kun ichida sodir bo'ladi. Uch hafta o'tgach, onaning estrogenlari butunlay metabollanadi. Qizning hayotining birinchi oyi oxiriga kelib, vaginal epiteliya bazal va parabazal hujayralar bilan ifodalanadi. Vaginal tarkibning reaksiyasi ishqoriy tomonga o'tadi (pH - 7,0-8,0), laktobakteriyalar yo'qoladi. Mikroflorada anaerob bakteriyalar hukmronlik qila boshlaydi. Hayotning ikkinchi oyidan boshlab vaginada mikroorganizmlarning umumiy soni (UMS) neonatal davrga qaraganda sezilarli darajada past [5,9,10].

Sog'lom qizlarning 70 foizida vaginaning mahalliy mikroflorasining tarkibi gemolitik xususiyatlarga ega bakteriyalarni o'z ichiga oladi. Umumiy mikrobar son (UMS) 10 KOE/ml dan 105 KOE /ml gacha. Ushbu davrda qizlarda vaginal ajralma (leykoreya) manbai qin devori va vulvaning subepitelial qatlamining qon tomir va limfa tarmog'ining ozgina transsudatsiyasi hisoblanadi. T.N.Tvorogova (2004) so'zlariga ko'ra 2 oylikdan hayz ko'rishgacha bo'lgan davr turli xil anaerob turlarining ustunligi bilan tavsiflanadi: Staphylococcus epidermidis - 84%, difteroidlar - 80%, bakteroidlar va peptokokklar - 76%, peptostreptokokklar - 56%, klostridiyalalar - 49%.

Ushbu davrda qinni himoya qilishning asosiy mexanizmi polimorf - yadroviy leykotsitlar tomonidan fagotsitoz qilinadi (11,17,18). Avtonom immunitet mexanizmlari funksional shakllanish bosqichida bo'lib, ularning himoya roli

minimaldir [11, 22, 26]. Anatomik jihatdan vulvaning xususiyatlari qo'shimcha ichki himoya vazifasini bajaradi - vulva halqasi ingichka halqa shaklidagi qizlik pardasi tufayli chuqurda joylashgan va yuqori orqa komissura bilan anus bilan chegaralangan, bu ekzogen floraning kolonizatsiyasini oldini oladi.

Qizlarning jinsiy a'zolarining bunday anatomik va funksional xususiyatlari 7-8 yoshgacha saqlanib qoladi. Bir qator mualliflarning fikriga ko'ra, bu yoshdagi qizlarning qin mikroflorasi teri mikroflorasiga o'xshaydi [2,7,8].

Xalqaro tasnifga ko'ra, bu yosh oralig'i chaqaloqlik (10 kun - 1 yosh), erta bolalik (1-3 yosh), birinchi bolalik davri (4-7 yosh) davrlarini o'z ichiga oladi. Ba'zi mualliflar qiz tanasining ushbu rivojlanish davrini bitta - "neytral davr" ga birlashtirib, buni endokrin o'zgarishlarning yo'qligi bilan izohlaydilar. Boshqalarning fikriga ko'ra, 4 yoshgacha bo'lgan qizlarni "neytral davr" ga (Kokolina V.F., 2001) kiritish to'g'riroq bo'ladi, buni 4 yoshgacha bo'lgan qizlarda reproduktiv tizimning barcha qismlari sezilarli faollashishi bilan izohlanadi bu gonadotropinlarning ko'tarilishi, bachadon bo'yni differentsiatsiyasining boshlanishi tuxumdonlar hajmining oshishi bilan belgilanadi. Biroq, bu davrda estrogen tomonidan o'zgarishlar aniqlanmadi, bu qizlarda qin holatini baholashda yosh davriyligining xalqaro tasnifiga rioya qilish imkonini beradi [4,19,20].

Dastlabki gormonal ta'sirlar natijasida vulva halqasi tashqariga siljiydi, qizlik pardasi elastik va nozik bo'ladi. Katta lablar genital bo'shliqni yopadi. Qinning epiteliy qatlamining qalinligi ortadi. Kokkal florani kokko-batsilyar bilan bosqichma-bosqich almashtirish mavjud. Umumiy mikroblar soni 10⁵-10⁶ KOE / ml gacha ko'tariladi. 10 yildan keyin tashqi jinsiy a'zolarining yallig'lanish kasalliklari chastotasi 30-40% gacha kamayadi. Hayz ko'rgan yili (prepubertal davrning oxiriga kelib) KPI=30%, eozinofil ko'rsatkich - 20%. Vaginal tarkibning reaksiyasi biroz kislotali bo'ladi [2,3,21].

Pubertat davr (15 yoshgacha bo'lgan hayz ko'rish) vaginal epiteliyning ritmik gipertransudatsiyasi tufayli fiziologik shilliq sekretsiyalar paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi. Epiteliya qatlamlarining ko'payishi qayd etilgan. UMC 107 –

108 CFU / ml ni tashkil qiladi. Vaginal muhit kislotali pH ga aylanadi - 4-4,5 [6]. O'smirlik davridan (16 yoshdan boshlab) jinsiy a'zolarining mikrotsenozi reproduktiv yoshdagi ayollarga to'g'ri keladi.

Hozirgi vaqtda vaginal mikrofloraga gramm-musbat va gramm-manfiy aerob, fakultativ anaerob va obligat anaerob mikroorganizmlar kirishi aniqlangan [7].

Shunday qilib, qizlarning tashqi jinsiy a'zolarining mikroflorasi reproduktiv yoshdagi sog'lom ayollardan tarkibga qarab farqlanadi va yosh davriga qarab farqlanadi.

Tadqiqod usullari: tibbiy – ijtimoiy (yashash sharoitini o'rganish, rivojlanish xavf omillarini aniqlash), klinik (an'anaviy ginekologik tekshiruv, tashqi jinsiy organlar tekshiruvi, to'g'ri ichak orqali tekshirish, UTT), mikrobiologik (qin mikroflorasini aniqlash), IFA (immunoferment analiz) tekshiruvi, PZR (polimeraza zanjir reaksiyasi) tekshiruvi, statistik (kompyuter ilovalar to'plami yordamida tibbiy-biologik tekshiruv).

Tadqiqot natijalari: 2023 yil sentabr – oktabr oylarida Akusherlik va ginekologiya kafedrasiga murojaat qilgan onalar chaqaloqlarining 50 foizida (n=40), neytral davrdagi qizlarning 80 foizida (n=40), preubertat davrdagi qizlarning 40 foizida (n=40) vulvadan olingan surtma tahlilida KOK tayoqchalari aniqlandi.

Xulosa: Ayollarda jinsiy a'zolar sanatsiyasi, TORCH infeksiyalarni vaqtida davolash, yangi tug'ilgan chaqaloqlarning vulvit rivojlanish sabablarini erta bartaraf qilib, uning asorati bo'lgan vulva sinexiyasini vaqtida davolash akusher-ginekologlar, pediatrlar va umumiy amaliyot shifokorlarining e'tiboridan chetda qolmasligi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Гарден А.С. Детская и подростковая гинекология. М.: Медицина, 2012. 440 с.
2. Зубакова О.В. Диагностика и лечение неспецифического бактериального вульвовагинита / О.В. Зубакова: Автор, дисс. канд. мед. наук. М., 2001. - 26 с.

3. Коколина В.Ф. Диагностика и лечение урогенитальных инфекций у детей и подростков: пособие для врачей. М., 2010. 35 с.
4. Кравченко М.Е. Характер микробиоценоза влагалища и коррекция различных клинических форм его нарушений у девочек в период полового созревания: автореф. дис. канд. мед. наук. СПб., 2003.
5. Назарова Л.С. Кольпиты // В кн. Уретриты, циститы, кольпиты, вульвовагиниты / Под ред. Ю.Ю. Елисейевой. - М.: Крон-пресс, 2000.- с.189-211.
6. Characterization of vaginal microbial communities in adult healthy women using cultivation-independent methods / X. Zhou, S.J. Bent, M.G. Schneider et al.-2004.-vol. 150(Pt 8). -p.2565-2573.
7. Khurbanova, N., Omonova, G., Alimova, M., & Komiljanova, S. (2017). The state of antioxidant system of mitochondrial fraction of the hepatocyte in early terms of ischemic stroke in white rats. *Интернаука*, (12-2), 51-53. i
8. Kurbanova Nodira Navruzovna, Samandarova Barno Sultanovna, Alimova Mahliyo Mahmud Kizi, Musaeva Amina Fayzullaevna, Ismailov Anvarbek Ulugbek Ogli. Generation of reactive oxygen species in the mitochondrial fraction of hepatocytes in the early stages of experimental ischemic stroke // *Вестник науки и образования*. 2019. №7-2 (61). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/generation-of-reactive-oxygen-species-in-the-mitochondrial-fraction-of-hepatocytes>
9. Самандарова Б. С., Абдувахобов, Ф. О., Алимова, М. М., Эркинбаева, Д. Э.; Причины развития синдрома поликистозных яичников и рак молочной железы у женщин, *Актуальные научные исследования в современном мире*,3,5, 130-136,2017, Россия.
10. Samandarova B.S., Allaberganova Z.S., Bakhtiyarova A.M., Olimova M. M. Peculiarities of the microflora of breast milk and factors of non-specific resistance of feeding women//*International Journal of Education, Social Science & Humanities*. Finland Academic Research Science Publishers. ISSN: 2945-4492 (online) | (SJIF) = 7.502 Impact factor. Volume-11. Issue-9. 2023

Published: 22-09-2023. PP. 496-501

11. Жуманиёзов К. Й. и др. Транспортдан йўл турлари бўйича жароҳатланиш ва ўлим кўрсаткичлари //Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 45-55.

12. Самандарова Б. С., Артикова Д. О. Микрофлора грудного молока и факторы неспецифической резистентности кормящих женщин //Наука и образование сегодня. – 2019. – №. 8 (43). – С. 69-71.

13. Самандарова Б. С. и др. Микробный пейзаж грудного молока кормящих женщин и содержания уровня иммуноглобулина в грудном молоке //Вестник науки и образования. – 2020. – №. 10-1 (88). – С. 88-91.

14. Sultanovna, S. B., Otaboyevich, K. R., Ahmedzhanovna, K. M., & Ogli, I. A. U. (2019). The value of body mass index in the development of metabolic syndrome. Вестник науки и образования, (11-3 (65)), 76-79.

15. Jumaniyazova T.A., Kurbanbaeva D.K., Olimova M.M. Oliy ta'lim pedagoglarida salomatlik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatları. International Scientific Journal «Modern science and research». VOLUME 2 / ISSUE 11 / UIF:8.2 / Modernscience.Uz. ISSN: 2181-3906. 2023. – pp. 676-678. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10150418>

16. Jumaniyazova T. A., Kurbanbaeva D.K., Olimova M.M. Ta'lim muassasalarining ijtimoiy va sog'liqni saqlash sohasidagi hamshiralarning va o'qituvchilarning axloqiy kompetentsiyasi. The role of exact sciences in the era of modern development. – pp. 18-20. www.uzresearchers.com

17. Jumaniyazova T. A., Kurbanbaeva D.K., Olimova M.M. Oliy ta'lim muassasaları o'qituvchilarida salomatlikni saqlash kompetensiyalarini rivojlantirish o'qituvchilik muammo sifatida. Международный научный журнал № 6(100), часть 1 «Научный Фокус» октябрь, 2023. – С. 548-549.

18. Жуманиязова Тупажон Алимовна, Усманов Улугбек Умарович, Курбанбаева Дилноза Кахрамановна, Олимова Мадинабону Махмудовна. Организация здорового рабочего места в педагогике: факторы влияния и практические рекомендации. Наука и современное образование: актуальные

вопросы, достижения и инновации: сборник статей VIII международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС «Наука и просвещение». ISBN 978-5-00236-084-0. – 23.11.2023. – 284 с.– С. 267-270. <http://www.naukaip.ru/>

19. Samandarova Barno Sultanovna, Karimova Maksuda Ahmedjanovna, Jumaniyazova Tupajon Alimovna, Bakhtiyarova Aziza Maksudbekovna, Alimova Makhliyo Makhmud kizi. Mikroorganizmaların morfofizyolojik özellikleri ve bunları öğrenme yöntemleri. Araştırma. Arslan Bayır-Baygenç Yayıncılık: 210, Araştırma Dizisi:33, ISBN: 978-625-8457-80-3, TC Kültür Bakanlığı, Yayına Sertifika No: 51816. Basım Yeri Sertifika No: 52368. Baskı, Ekim-2023. Kadıpaşa Mah. AlanaySk. Badem Apt.6/13. Alanya / Antalya. Baskı Yeri: Kan yılmaz Matbaası. Kağıt ve Ambdijğ San.Tic. Ltd. Şti. Sanat Cad. 5609 Sk. No:13. Çamdibi/İZMİR. e-posta: alanyaguncel@gmail.com

20. Jumanyozova T.A., Bakhtiyarova A.M. Teaching personnel in higher education personal characteristics. International bulletin of medical sciences and clinical research. Volume 3. Issue 5, May – 2023, ISSN: 2750-3399. – pp. 273-278. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7994571>.

21. Jumaniyozova T.A., Baxtiyarova A.M. Oliy ta'limda pedagog kadrlarining shaxsiy mahoratini rivojlantirish. In proceedings of "Past and Future of Medicine: International Scientific and Practical Conference" jointly orginazed by Conference Series Croup. New York, USA on May-June, 2023. – pp. 8-9. <https://www.conferenceseries.info/index.php/intellect>.